

บทที่ 3

ศึกษาประเด็นปัญหา ศึกษาเปรียบเทียบกฎหมาย

กฎหมายเกี่ยวกับการทำแท้งของแต่ละประเทศมีความแตกต่างกันออกไป แม้แต่รัฐบางรัฐในประเทศเดียวกันก็ยังมีกฎหมายการทำแท้งไม่เหมือนกัน อาจด้วยเพราะความแตกต่างกันในความเชื่อทางศาสนา ขนบธรรมเนียมประเพณี หรือการแก้ไขปัญหาของแต่ละสังคม แต่ละประเทศที่แตกต่างกัน การศึกษากฎหมายไทยเปรียบเทียบกับกฎหมายต่างประเทศจึงทำให้เห็นความแตกต่างของกฎหมายเกี่ยวกับการทำแท้งของแต่ละประเทศ โดย ในบทนี้ผู้วิจัยได้รวบรวมกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการทำแท้ง การให้ความยินยอมในการทำแท้งของผู้เยาว์ และ Age of Consent หรืออายุความยินยอมต่อการกระทำทางเพศของราชอาณาจักรไทย สหพันธรัฐแคนาดา รัฐควิเบก ราชอาณาจักรสเปน และสาธารณรัฐสิงคโปร์

3.1 ราชอาณาจักรไทย

การยุติการตั้งครรภ์หรือการทำแท้งถือเป็นการ บริการ สุขภาพด้านหนึ่ง เพราะมีแนวทางบริการโดยกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข มีการให้คำปรึกษาให้ทางเลือกทั้งการตั้งครรภ์ต่อหรือการทำแท้ง ติดตามดูแลอาการแทรกซ้อนและการคุมกำเนิด ป้องกันการแท้งซ้ำ แพทย์สถานีข้อบังคับรับรองการทำงานของแพทย์และมีการส่งรายงานบริการทุกราย กฎหมายทำแท้งจึงไม่ควรปิดกั้นไม่ให้หญิงที่ตัดสินใจทำแท้งไม่ตั้งครรภ์ต่อไปได้รับบริการที่ปลอดภัย สอดคล้องกับแนวคิดขององค์การอนามัยโลกที่ต้องการลดการสูญเสียชีวิตจากการทำแท้งไม่ปลอดภัยด้วยการยกเลิกหรือลดความเป็นอาชญากรรมของการทำแท้ง¹ เมื่อการทำแท้งถือเป็นการบริการสุขภาพอย่างหนึ่ง ดังนั้นหญิงที่จะทำแท้งก็ควรได้รับบริการด้านสุขภาพสาธารณสุข ที่มีประสิทธิภาพโดยรัฐเป็นผู้จัดหาให้ ตามมาตรา 55 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560

¹ RSATHAI. (2566). *แถลงการณ์ข้อเท็จจริงเรื่องการทำแท้งในประเทศไทยจากเครือข่ายอาสา RSA (1) วันที่ 3 มกราคม 2564*. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <https://rsathai.org/contents/17600/> [2566, 1 มิถุนายน]

การทำแท้งในราชอาณาจักรไทยนั้น ก่อนจะมีประมวลกฎหมายอาญา ลักษณะ 10 ความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย หมวด 3 ความผิดฐานทำให้แท้งลูก ได้มีกฎหมายตราสามดวงที่บัญญัติเรื่องการทำให้แท้งไว้ และได้มีการเปลี่ยนแปลงเป็นกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 ที่ใช้คำว่า ริดลูกให้แท้ง และมีบทบัญญัติยกเว้นโทษในการพยายามริดลูกซึ่งหญิงทำเองหรือหญิงยินยอมและหญิงไม่ได้รับอันตรายสาหัสหรือตายไม่มีความผิด แต่ไม่ได้มีการบัญญัติเรื่องเหตุเพิ่มโทษเนื่องจากหญิงได้รับอันตรายสาหัสไว้เป็นการเฉพาะแต่อย่างใด คงถือเอาแต่การที่หญิงต้องแท้งลูก เพราะการกระทำใด ๆ ที่หญิงไม่ยินยอมเป็นการที่หญิงได้รับอันตรายสาหัส และเอาโทษอย่าง ที่หญิงถูกทำร้ายจนได้รับอันตรายสาหัส กฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 ได้มีการบังคับใช้เป็นเวลา ประมาณ 48 ปี จนในปลายปี พ.ศ. 2499 จึงได้มีการแก้ไขกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 เพื่อให้ สอดคล้องกับสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ณ ขณะนั้น กลายมาเป็นประมวลกฎหมายอาญาซึ่งมีผล ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2500 โดยบัญญัติความผิดฐานทำให้แท้งลูกไว้ในลักษณะ 10 หมวด 3 ตั้งแต่มาตรา 301 ถึงมาตรา 305 รวม 5 มาตรา และต่อมาได้มีการเปลี่ยนแปลงแก้ไข กฎหมายอาญา ลักษณะ 10 ความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย หมวด 3 ความผิดฐานทำให้แท้งลูก หลังจากไม่มีการแก้ไขเลย 64 ปี โดยเพิ่มเงื่อนไขในการทำแท้งในมาตรา 301 และมาตรา 305 เนื่องมาจากศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยที่ 4/2563 ลงวันที่ 19 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2563 วินิจฉัยว่า บทบัญญัติตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 301 ขัดหรือแย้งต่อมาตรา 28 ของรัฐธรรมนูญแห่ง ราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560² อันเป็นการจำกัดสิทธิเสรีภาพในชีวิตร่างกายของหญิงซึ่งเป็น สิทธิเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญเกินความจำเป็นและไม่ได้สัดส่วน ศาลรัฐธรรมนูญจึงให้ข้อเสนอแนะ ว่าประมวลกฎหมายอาญาและกฎหมายที่เกี่ยวข้องเรื่องการทำให้แท้งสมควรได้รับการปรับปรุงแก้ไข เพิ่มเติมบทบัญญัติเกี่ยวกับความผิดฐานทำให้แท้งลูก โดยกำหนดอายุครรภ์สำหรับความผิดฐาน หญิงทำให้ตนเองแท้งลูกหรือยอมให้ผู้อื่นทำให้ตนแท้งลูกตามมาตรา 301 รวมทั้งเพิ่มเหตุยกเว้น ความผิดฐานทำให้แท้งลูกตามมาตรา 305 เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ในปัจจุบัน

ด้วยเหตุดังกล่าวหญิงสามารถทำได้โดยไม่ผิดกฎหมายหากเป็นการทำแท้งขณะอายุครรภ์ ไม่เกิน 12 สัปดาห์³ แต่ถ้าเป็นผู้อื่นที่ไม่ใช่ผู้ประกอบการวิชาชีพเวชกรรมทำให้หญิงนั้นแท้ง ไม่ว่าจะหญิง จะยินยอมหรือไม่ ก็ยังคงมีความผิดและถูกลงโทษตามประมวลกฎหมายอาญาอายุไม่ว่าหญิงที่ถูกทำ

² รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 28 วรรคหนึ่ง “บุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย”

³ ประมวลกฎหมายอาญา. มาตรา 301.

แท้งจะอายุครรภ์เท่าใดก็ตาม⁴ กรณีที่ผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมเป็นผู้ทำแท้งให้ ถ้าเป็นการทำแท้ง เพราะ 1. หากตั้งครรภ์ต่อไปจะส่งผลถึงสุขภาพทางกายหรือทางจิตใจของหญิง 2. มีความเสี่ยงอย่างมากหรือเหตุทางการแพทย์อันควรเชื่อได้ว่าหากทารกคลอดออกมาแล้วจะมีความผิดปกติถึงขนาดทุพพลภาพร้ายแรง 3. ตัวหญิงยืนยันต่อผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมว่าตนตั้งครรภ์เพราะมีการกระทำ ความผิดเกี่ยวกับเพศ 4. หญิงอายุครรภ์ไม่เกิน 12 สัปดาห์ ยืนยันทำแท้ง หรือ 5. หญิงอายุครรภ์เกิน 12 สัปดาห์ แต่ไม่เกิน 20 สัปดาห์ยืนยันที่จะทำแท้งหลังจากการตรวจและรับคำปรึกษาทางเลือจาก ผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมและผู้ประกอบวิชาชีพอื่น ทั้งนี้ผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ของแพทยสภาด้วยในกรณีที่กล่าวมาผู้ประกอบวิชาชีพจึงจะ6ไม่มีความผิด⁶

โดยหลักเกณฑ์ของแพทยสภาในการทำแท้งนั้นเป็นไปตาม**ข้อบังคับแพทยสภาว่าด้วยหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการยุติการตั้งครรภ์ทางการแพทย์ของผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมตามมาตรา 305 แห่งประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. 2564 ข้อ 4** ที่ว่า ผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมสามารถยุติการตั้งครรภ์ได้ตามหลักเกณฑ์ ดังนี้

(1) การยุติการตั้งครรภ์ตามมาตรา 305 (1) แห่งประมวลกฎหมายอาญาเป็น กรณีที่จำเป็นต้องกระทำเนื่องจาก

(ก) ปัญหาสุขภาพทางกายของหญิงตั้งครรภ์ หรือ

(ข) ปัญหาสุขภาพทางจิตของหญิงตั้งครรภ์ซึ่งจะต้องได้รับการรับรองหรือเห็นชอบจากผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมที่มีผู้เชี่ยวชาญการยุติการตั้งครรภ์อย่างน้อยหนึ่งคน

(2) การยุติการตั้งครรภ์ตามมาตรา 305 (2) แห่งประมวลกฎหมายอาญา มีหลักเกณฑ์ ดังนี้

(ก) ทารกที่คลอดออกมามีความเสี่ยงอย่างมากที่จะมีความผิดปกติถึงขนาดทุพพลภาพอย่างร้ายแรง เช่น มีความพิการอย่างรุนแรง เป็นโรคทางพันธุกรรมอย่างร้ายแรง หรือทุพพลภาพประการอื่นอย่างร้ายแรง

(ข) มีการให้คำปรึกษาแนะนำทางพันธุศาสตร์ (genetic counseling) แก่หญิงตั้งครรภ์

(ค) มีการบันทึกผลการตรวจ การให้คำปรึกษาหรือคำแนะนำทางพันธุศาสตร์ และข้อบ่งชี้ไว้ในเวชระเบียน

⁴ ประมวลกฎหมายอาญา. มาตรา 302 และ มาตรา 303.

⁵ ผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรม หมายถึง บุคคลซึ่งได้ขึ้นทะเบียนและรับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมจากแพทยสภา

⁶ ประมวลกฎหมายอาญา. มาตรา 305.

(ง) จะต้องได้รับการรับรองหรือเห็นชอบจากผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมที่มีชื่อผู้กระทำการยุติการตั้งครรภ์อย่างน้อยหนึ่งคน

(3) การยุติการตั้งครรภ์ตามมาตรา 305 (3) แห่งประมวลกฎหมายอาญา หญิงต้องยืนยันเป็นลายลักษณ์อักษรต่อผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมว่าตนตั้งครรภ์เนื่องจากการกระทำ ความผิดเกี่ยวกับเพศโดยหญิงอาจให้ข้อเท็จจริงประกอบการยืนยันดังกล่าวได้

(4) การยุติการตั้งครรภ์ตามมาตรา 305 (4) แห่งประมวลกฎหมายอาญา ผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมสามารถยุติการตั้งครรภ์ได้ตามมาตรฐานการประกอบวิชาชีพเวชกรรม หรือแนะนำส่งต่อตามระบบของสถานพยาบาลโดยไม่ชักช้า

(5) การยุติการตั้งครรภ์ตามมาตรา 305 (5) แห่งประมวลกฎหมายอาญา ต้องมีเอกสารแสดงว่าได้รับการตรวจและรับคำปรึกษาทางเลือกจากผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมและผู้ประกอบวิชาชีพอื่นตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข ประกาศกำหนด ในกรณีที่ต้องส่งต่อให้แนะนำส่งต่อตามระบบของสถานพยาบาลโดยไม่ชักช้า

การให้ความยินยอมในการทำแท้ง ตัวหญิงที่ประสงค์จะทำแท้งจะต้องให้ความยินยอมด้วย แต่ถ้าหญิงนั้นอยู่ในสภาวะที่เกี่ยวกับความผิดปกติทางร่างกายหรือจิตใจที่ไม่สามารถตัดสินใจได้ด้วยตนเอง ตามข้อบังคับแพทยสภาว่าด้วยหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการยุติการตั้งครรภ์ทางการแพทย์ของผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมตามมาตรา 305 แห่งประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. 2564 ข้อ 5 ต้องได้รับความยินยอมจากผู้แทนโดยชอบด้วยกฎหมายหรือผู้ปกครองดูแล ในกรณีที่ไม่มีผู้ที่จะให้ความยินยอมแทนหรือมีแต่บุคคลดังกล่าวไม่ให้ความยินยอมโดยไม่มีเหตุอันสมควรหรือมีผลประโยชน์ขัดกันกับหญิง ผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมอาจทำการยุติการตั้งครรภ์ให้หญิงได้หากเป็นไปเพื่อประโยชน์สูงสุดของหญิงนั้น

ในปี พ.ศ. 2559 ได้มีการตราพระราชบัญญัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น พ.ศ. 2559 ด้วยเหตุที่ว่า การตั้งครรภ์ในวัยรุ่นของประเทศมีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งส่งผลกระทบต่อสุขภาพของบุคคล ครอบครัว ชุมชน สังคม และเศรษฐกิจในภาพรวม และปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นของประเทศมีความซับซ้อนและไม่อาจแก้ไขได้ด้วยอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่ง ดังนั้น สมควรสร้างกลไกในการกำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์และการดำเนินการร่วมกันของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งหน่วยงานของรัฐ หน่วยงานของเอกชน และประชาสังคม เพื่อบูรณาการให้การป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นเป็นรูปธรรม⁷ โดยใน

⁷ หมายเหตุท้ายพระราชบัญญัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น พ.ศ. 2559.

พระราชบัญญัติฉบับนี้ได้รับบัญญัติไว้ในมาตรา 5 ว่า วัยรุ่น⁸ มีสิทธิตัดสินใจได้ด้วยตนเอง และมีสิทธิได้รับข้อมูลข่าวสาร และความรู้ ได้รับการบริการอนามัยการเจริญพันธุ์ ได้รับการรักษาความลับ และความเป็นส่วนตัว ได้รับการจัดสวัสดิการสังคมอย่างเสมอภาคและไม่ถูกเลือกปฏิบัติ และได้รับสิทธิอื่นใดที่เป็นไปเพื่อประโยชน์ตามพระราชบัญญัตินี้อย่างถูกต้อง ครบถ้วน และเพียงพอ อีกทั้งยังมีกฎกระทรวงกำหนดประเภทของสถานบริการและการดำเนินการของสถานบริการในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น พ.ศ. 2562 ข้อ 12 วรรคสอง¹⁰ ที่ให้สิทธิวัยรุ่นอายุ 15 ปีขึ้นไปมีสิทธิตัดสินใจด้วยตนเองในการรับบริการอนามัยการเจริญพันธุ์โดยสามารถให้ความยินยอมได้ด้วยตนเองด้วยวาจาหรือทำเป็นลายลักษณ์อักษร แต่ตามวรรคสาม¹¹ หากเป็นวัยรุ่นอายุไม่ถึง 15 ปี แม้จะมีสิทธิตัดสินใจด้วยตนเองในการรับบริการอนามัยการเจริญพันธุ์ ก็มีสิทธิตัดสินใจรับบริการเฉพาะตามกฎกระทรวงข้อ 10 ที่ให้สถานบริการที่มีบริการอนามัยการเจริญพันธุ์จัดให้มีบริการอนามัยการเจริญพันธุ์ที่ได้มาตรฐานแก่ผู้รับบริการซึ่งเป็นวัยรุ่น ดังต่อไปนี้

(1) การจัดให้มียา เวชภัณฑ์ หรืออุปกรณ์ทางการแพทย์ในการป้องกันและควบคุมโรคที่เกี่ยวข้องกับอนามัยการเจริญพันธุ์ และการคุมกำเนิดอย่างเพียงพอ เหมาะสม และสอดคล้องกับสภาพปัญหาของวัยรุ่น

(2) การคุมกำเนิดตามศักยภาพของสถานบริการนั้น ๆ

(3) การทดสอบการตั้งครรภ์

(4) การดูแลรักษาเบื้องต้นสำหรับผู้ที่แท้งบุตร

(5) การดูแลสุขภาพอนามัยในระหว่างตั้งครรภ์และการรับฝากครรภ์

⁸ พระราชบัญญัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น พ.ศ. 2559 มาตรา 3 “วัยรุ่น” หมายความว่า บุคคลอายุเกินสิบปีบริบูรณ์แต่ยังไม่ถึงยี่สิบปีบริบูรณ์

⁹ พระราชบัญญัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น พ.ศ. 2559 มาตรา 3 “บริการอนามัยการเจริญพันธุ์” หมายความว่า การให้บริการส่งเสริม ป้องกัน รักษา และฟื้นฟูที่เกี่ยวกับอนามัยการเจริญพันธุ์

¹⁰ กฎกระทรวงกำหนดประเภทของสถานบริการและการดำเนินการของสถานบริการในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น พ.ศ. 2562 ข้อ 12 วรรคสอง “ผู้รับบริการซึ่งเป็นวัยรุ่นอายุตั้งแต่สิบห้าปีขึ้นไปมีสิทธิตัดสินใจด้วยตนเองในการรับบริการอนามัยการเจริญพันธุ์ในกรณีที่ผู้รับบริการตัดสินใจรับบริการอนามัยการเจริญพันธุ์ให้ผู้รับบริการดังกล่าวให้ความยินยอมด้วยวาจาหรือทำเป็นลายลักษณ์อักษร หากมีการให้ความยินยอมด้วยวาจา ให้ผู้ให้บริการบันทึกความยินยอมนั้นไว้ในเวชระเบียน”

¹¹ กฎกระทรวงกำหนดประเภทของสถานบริการและการดำเนินการของสถานบริการในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น พ.ศ. 2562 ข้อ 12 วรรคสาม “ผู้รับบริการซึ่งเป็นวัยรุ่นอายุไม่ถึงสิบห้าปีมีสิทธิตัดสินใจด้วยตนเองในการรับบริการอนามัยการเจริญพันธุ์ตามข้อ 10 และ ข้อ 11 เว้นแต่กรณีตาม 11 (6)”

(6) การตรวจหลังคลอด การให้คำแนะนำการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา และการให้บริการคุมกำเนิดหลังคลอดที่เหมาะสม

(7) การดูแลสุขภาพอนามัยของมารดาและบุตรหลังคลอด

(8) การให้บริการอนามัยการเจริญพันธุ์อื่นตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขประกาศกำหนด

และ ตามกฎกระทรวงข้อ 11 ยกเว้น ข้อ 11 (6) ที่นอกจากการจัดให้มีบริการอนามัยการเจริญพันธุ์ตามข้อ 10 สถานบริการที่มีบริการอนามัยการเจริญพันธุ์อาจจัดให้มีบริการอนามัยการเจริญพันธุ์แก่ผู้รับบริการซึ่งเป็นวัยรุ่น ดังต่อไปนี้

(1) การตรวจหาเชื้อเอชไอวีหรือโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์อื่น ๆ

(2) การตรวจรักษาและให้คำแนะนำแก่ผู้ถูกกระทำ ความรุนแรงทางเพศ

(3) การรับฝากครรภ์ที่สูง และ การดูแลการคลอดและหลังคลอด

(4) การดูแลผู้มีภาวะแทรกซ้อนจากการตั้งครรภ์ การคลอด และหลังคลอดทั้งมารดาและบุตร

(5) การรับฝากครรภ์ผู้รับบริการที่ติดเชื้อเอชไอวี และการดูแลการคลอดและหลังคลอด รวมทั้งการดูแลให้ผู้รับบริการดังกล่าวได้รับยาต้านไวรัส เพื่อป้องกันการถ่ายทอดเชื้อจากมารดาสู่บุตร

(6) การยุติการตั้งครรภ์ทางการแพทย์ที่เป็นไปตามประมวลกฎหมายอาญาและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง

(7) การให้บริการอนามัยการเจริญพันธุ์อื่นตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขประกาศกำหนด

จะเห็นได้ว่ากฎกระทรวงนี้ให้สิทธิผู้เยาว์อายุมากกว่า 15 ปีมีสิทธิตัดสินใจด้วยตนเองในการรับบริการอนามัยการเจริญพันธุ์ซึ่งรวมไปถึงการตัดสินใจทำแท้งได้ด้วยตนเอง โดยสามารถให้ความยินยอมได้ด้วยตนเองด้วยวาจาหรือทำเป็นลายลักษณ์อักษร แต่ผู้เยาว์อายุน้อยกว่า 15 ปีไม่มีสิทธิตัดสินใจทำแท้งได้ด้วยตนเอง กล่าวคือ ต้องได้รับความยินยอมจากผู้แทนโดยชอบธรรมหรือผู้ปกครอง อย่างไรก็ตามการที่ผู้แทนโดยชอบธรรมหรือผู้ปกครองจะให้ความยินยอมอย่างไรนั้นควรคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของผู้เยาว์เป็นสำคัญ ตามมาตรา 22 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546¹² ซึ่งการกระทำเพื่อประโยชน์สูงสุดของเด็กนั้นมีบัญญัติอยู่ในกฎกระทรวงกำหนดแนว

¹² พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546. มาตรา 22.

“การปฏิบัติต่อเด็กไม่ว่ากรณีใด ให้คำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของเด็กเป็นสำคัญและไม่ให้มีการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม

ทางการพิจารณาว่าการกระทำใดเป็นไปได้เพื่อประโยชน์สูงสุดของเด็กหรือเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อเด็ก พ.ศ. 2549 ข้อ 1 ว่า การกระทำเพื่อประโยชน์สูงสุดของเด็ก¹³ ให้พิจารณาตามแนวทางดังต่อไปนี้

(2) ความเหมาะสม ความต้องการ และความจำเป็นของเด็ก

(3) ประโยชน์ที่เด็กจะได้รับในด้านร่างกาย สุขภาพอนามัย การเจริญเติบโต การออกกำลังกาย การส่งเสริมสุขภาพ การป้องกันโรค การรักษาพยาบาล การฟื้นฟูสภาพอย่างเหมาะสม การพักผ่อนและนันทนาการ

(15) การให้เด็กได้รับโอกาสเข้าถึงบริการขั้นพื้นฐานต่าง ๆ ในสังคม ทั้งภาครัฐและเอกชน

(16) การให้เด็กได้รับความคุ้มครองคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิและผลประโยชน์พื้นฐาน รวมทั้งได้รับความช่วยเหลือในเวลาที่เหมาะสมปัญหาทางต่าง ๆ ให้สามารถแก้ปัญหาและอยู่ในสังคมได้โดยปกติสุข

(17) การเปิดโอกาสให้เด็กมีส่วนร่วมในการใช้อำนาจหน้าที่และการปฏิบัติที่มีผลกระทบต่อเด็ก

ราชอาณาจักรไทยนั้น ไม่มีกฎหมายที่บัญญัติไว้เป็นเฉพาะสามารถให้แพทย์สามารถปฏิเสธการทำแท้งเพราะความเชื่อไว้โดยเฉพาะ อย่างเช่นในราชอาณาจักรหรือในสาธารณรัฐสิงคโปร์ที่มีกฎหมายบัญญัติไว้ว่าไม่เป็นการบังคับแพทย์ให้ต้องทำแท้งหากการทำแท้งนั้นขัดกับความเชื่อของแพทย์ เว้นแต่เป็นกรณีการทำแท้งเพื่อรักษาชีวิตหรือป้องกันสุขภาพของหญิง จึงต้องพิจารณาเป็นกรณีไปว่าหญิงอยู่ในสภาวะที่เป็นอันตรายต่อชีวิต สุขภาพกายหรือสุขภาพจิตหรือไม่ ถ้าใช่และหญิงยังไม่ได้รับให้อยู่ในความดูแลของแพทย์ แพทย์อาจจะมีความคิดทางอาชญาฐานงดเว้นการกระทำ การตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 374¹⁴ ได้ ไม่ว่าจะแพทย์โรงพยาบาลรัฐหรือเอกชน แต่ถ้าอยู่ในความดูแลของแพทย์แล้ว แพทย์ไม่ทำแท้งให้ในกรณีที่หญิงอยู่ในสภาวะที่อันตรายต่อชีวิตหรือสุขภาพ และหญิงได้รับอันตรายแก่กายหรือถึงขั้นเสียชีวิต

การกระทำใดเป็นไปได้เพื่อประโยชน์สูงสุดของเด็ก หรือเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อเด็กหรือไม่ให้พิจารณาตามแนวทางที่กำหนดในกระทรวง”

¹³ พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 มาตรา 4 “เด็ก” หมายความว่า บุคคลซึ่งมีอายุต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์ แต่ไม่รวมถึงผู้ที่บรรลุนิติภาวะด้วยการสมรส

¹⁴ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 374 “ผู้ใดเห็นผู้อื่นตกอยู่ในอันตรายแห่งชีวิตซึ่งตนอาจช่วยได้โดยไม่ควรกลัวอันตรายแก่ตนเองหรือผู้อื่นแต่ไม่ช่วยตามความจำเป็น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

แพทย์ก็อาจจะมีคามผิดตามประมวลกฎหมายอาญาลักษณะ 10 ความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย หมวด 1 ความผิดต่อชีวิต และหมวด 2 ความผิดต่อร่างกาย โดยดูจากผลที่เกิดขึ้นกับหญิงนั้น ดังนั้น แม้จะขัดแย้งกับความเชื่อของตนก็ควรดำเนินการให้ดีที่สุดหรือจัดแพทย์ที่เหมาะสมมาดูแลแทนตน แต่ถ้าไม่ได้อยู่ในสภาวะที่เป็นอันตรายต่อชีวิต สุขภาพทางกายหรือทางจิตใจ แต่ทำแท้งเพราะไม่พร้อมหรือด้วยสาเหตุอื่น ถ้าเป็นโรงพยาบาลเอกชนหรือคลินิก แพทย์สามารถปฏิเสธได้ ไม่มี ความผิด แต่หากเป็น โรงพยาบาลรัฐ ที่แพทย์ถือเป็นเจ้าพนักงานตัวแทนของรัฐซึ่งมีหน้าที่ต่อ ประชาชน หากปฏิเสธการทำแท้งอาจมีความผิดฐานเจ้าพนักงานละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ ตาม ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 157 ดังนั้นหากแพทย์โรงพยาบาลรัฐจะปฏิเสธการทำแท้งต้องทำ การแนะนำและส่งต่อตัวหญิงแก่แพทย์คนอื่นเช่นเดียวกับการตั้งครรภ์ที่เป็นอันตรายต่อชีวิตร่างกาย สุขภาพของหญิง¹⁵

สำหรับค่าใช้จ่ายในการทำแท้งนั้นของราชอาณาจักรไทยจะขึ้นอยู่กับสถานบริการทำแท้ง โดยแต่ละสถานบริการทั้งภาครัฐและภาคเอกชนแต่ละแห่งนั้นจะมีเงื่อนไขในการเข้ารับบริการ อายุ ครรภ์ที่ให้บริการ ข้อจำกัดในการให้บริการ และค่าใช้จ่ายที่แตกต่างกัน แต่หากอายุครรภ์ไม่เกิน 12 สัปดาห์ ถ้าทำแท้งในสถานบริการของรัฐที่มีบริการในเฉพาะบางแห่งไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย¹⁶ อีกทั้ง สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (สปสช.) ก็ได้เพิ่มสิทธิประโยชน์ในบริการ สร้างเสริม สุขภาพและป้องกันโรค (P&P) ให้กับ ‘ผู้หญิงไทยทุกคนทุกสิทธิการรักษา’ สามารถรับบริการยุติ การตั้งครรภ์ได้ฟรี ไม่มีค่าใช้จ่าย¹⁷

Age of Consent

ความผิดเกี่ยวกับเพศในราชอาณาจักรไทยมีอยู่ 2 ฐานความผิดสำคัญ คือความผิดฐาน ข่มขืนกระทำชำเรา¹⁸ และความผิดฐานกระทำอนาจาร¹⁹

¹⁵ RSATHAI. (2566). *การทำแท้งเป็นสิทธิของหญิง แล้วหมอมีหน้าที่ต้องทำแท้งให้หรือไม่?*. (ออนไลน์). เข้าถึง ได้จาก: <https://rsathai.org/contents/17710/> [2566, 3 มิถุนายน]

¹⁶ RSATHAI. (2566). *ค่าใช้จ่ายและอายุขั้นต่ำของผู้ทำแท้ง*. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <https://rsathai.org/qa/17456/> [2566, 2 กรกฎาคม]

¹⁷ The Coverage. (2565). *สำรวจปัญหาระบบบริการ ‘ยุติตั้งครรภ์’ แม้ ‘กฎหมายอนุญาต-มีบริการฟรี’ แต่ทำไมยังมี คนเข้าไม่ถึง?* (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <https://www.thecoverage.info/news/content/4088> [2566, 2 กรกฎาคม].

¹⁸ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 1 (18) “กระทำชำเรา” หมายความว่า กระทำเพื่อสนองความใคร่ของผู้กระทำ โดยการใช้อวัยวะเพศของผู้กระทำล่วงล้ำอวัยวะเพศ ทวารหนัก หรือช่องปากของผู้อื่น

¹⁹ กระทำอนาจาร หมายถึง การกระทำที่ไม่สมควรในทางเพศ หรือการกระทำให้อับอายขายหน้าในทางเพศโดย กระทำต่อเนื้อตัวร่างกายโดยตรง เช่น การขูดแขนหญิง การกอด จูบ ลูบ คลำ หรือสัมผัสจับต้องเนื้อตัวร่างกาย เป็นต้น หรือการกระทำที่ฝ่าฝืนต่อศีลธรรมอันดี การกระทำคารวชนหน้าต่อธารกำนัล และไม่ได้หมายความว่าเฉพาะ

ความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเราเด็กอายุไม่เกิน 15 ปี ซึ่งไม่ใช่ภริยาหรือสามีของตน โดยเด็กจะยินยอมหรือไม่ก็ตามตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 277 แต่หากเป็นการกระทำอนาจาร กฎหมายได้กำหนดความผิดฐานกระทำอนาจารไว้ในมาตรา 278 และ มาตรา 279 โดยมาตรา 278 เป็นความผิดฐานกระทำอนาจารกับบุคคลที่มีอายุกว่า 15 ปี ส่วนมาตรา 279 เป็นความผิดฐานกระทำอนาจารกับเด็กอายุไม่เกิน 15 ปี โดยเด็กนั้นจะยินยอมหรือไม่ก็ตาม เมื่อพิจารณาแล้ว Age of Consent หรืออายุความยินยอมต่อการกระทำทางเพศจึงควรอ้างอิงอายุจากความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเรา ดังนั้น Age of Consent ของราชอาณาจักรไทยจึงอยู่ที่อายุ 15 ปี

จากการศึกษาผู้วิจัยพบว่า อายุผู้เยาว์ที่สามารถตัดสินใจทำแท้งได้ด้วยตนเอง โดยให้ความยินยอมเป็นลายลักษณ์อักษรหรือโดยวาจา ไม่ต้องขอความยินยอมจากผู้แทนโดยชอบธรรมหรือผู้ปกครองของราชอาณาจักรไทย คือ อายุ 15 ปีขึ้นไป โดยกำหนดไว้ในกฎกระทรวงกำหนดประเภทของสถานบริการและการดำเนินการของสถานบริการในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น พ.ศ. 2562 ข้อ 12 ซึ่งเป็นเกณฑ์อายุที่สอดคล้องกับ Age of Consent หรืออายุความยินยอมต่อการกระทำทางเพศ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 277 เว้นแต่เป็นกรณีหญิงผู้เยาว์ที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไปนั้นอยู่ในสภาวะที่เกี่ยวกับความผิดปกติทางร่างกายหรือจิตใจที่ไม่สามารถตัดสินใจได้ด้วยตนเองต้องได้รับความยินยอมจากผู้แทนโดยชอบด้วยกฎหมายหรือผู้ปกครองดูแลในกรณีที่ไม่มีผู้ที่จะให้ความยินยอมแทนหรือมีแต่บุคคลดังกล่าวไม่ให้ความยินยอมโดยไม่มีเหตุอันสมควรหรือมีผลประโยชน์ขัดกันกับหญิง ผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมอาจทำการยุติการตั้งครรภ์ให้หญิงได้หากเป็นไปได้เพื่อประโยชน์สูงสุดของหญิงนั้น ตามข้อบังคับแพทยสภาว่าด้วยหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการยุติการตั้งครรภ์ทางการแพทย์ของผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมตามมาตรา 305 แห่งประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. 2564 ข้อ 5 และสำหรับค่าใช้จ่ายในการทำแท้งนั้นจะแตกต่างกันขึ้นอยู่กับสถานบริการทำแท้ง เจือปนไขในการเข้ารับบริการ อายุครรภ์ที่ให้บริการ ข้อจำกัดในการให้บริการของแต่ละสถานบริการ แต่หากอายุครรภ์ไม่เกิน 12 สัปดาห์ ถ้าทำแท้งในสถานบริการของรัฐที่มีบริการในเฉพาะบางแห่งไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย แลสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (สปสช.) ได้เพิ่มสิทธิประโยชน์ในบริการ สร้างเสริมสุขภาพและป้องกันโรค (P&P) ให้ผู้หญิงไทยทุกคนสามารถรับบริการยุติการตั้งครรภ์ได้ฟรี โดยไม่มีค่าใช้จ่าย

ความใคร่หรือการค้าประเวณีเท่านั้น แต่รวมถึงการทำให้อับอายขายหน้าในทางเพศด้วย โดยอาจจะไม่มีความมุ่งหมายในทางกามอารมณ์ก็ได้

3.2 กฎหมายต่างประเทศ

3.2.1 สหพันธรัฐแคนาดา รัฐควิเบก

รัฐควิเบกหรือรัฐเกแบ็ก (Québec, Quebec) เป็นรัฐที่ใหญ่ที่สุดของแคนาดาอยู่ทางตะวันออกเฉียงของประเทศ และเป็นรัฐเดียวที่ไม่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาทางการในระดับรัฐ แต่ใช้ภาษาฝรั่งเศสแทน รัฐควิเบกมีเมืองหลวงในชื่อเดียวกันคือควิเบก และเมืองที่ใหญ่ที่สุดคือมอนทรีออล²⁰

สหพันธรัฐแคนาดาไม่มีการบัญญัติเรื่องการทำแท้งไว้ในกฎหมายอาญาเหมือนกับราชอาณาจักรไทย แต่มีระเบียบและกฎเกณฑ์ของกระทรวงสาธารณสุข หรือหน่วยงานที่ทำงานเรื่องบริการสุขภาพกำหนดกฎเกณฑ์ เว้นแต่เป็นกรณีที่ยังคงให้ทำแท้งที่ยังถือว่าเป็นการกระทำผิด²¹

ช่วงทศวรรษที่ 1960 การทำแท้งในสหพันธรัฐแคนาดาทำได้เฉพาะในโรงพยาบาลเท่านั้น Collins ได้อธิบายไว้ว่า กฎหมายก่อนปี ค.ศ. 1969 การจะทำแท้งนั้นต้องมีคณะกรรมการแพทย์ 3 ใน 5 คนในโรงพยาบาลประชุมให้ความเห็นชอบในการทำแท้งโดยแต่ละโรงพยาบาลจะมีโควตาในการทำแท้งที่สามารถทำได้ แต่เมื่อเต็มโควตาการทำแท้ง โรงพยาบาลจะใช้คำอื่นเพื่อปกปิดการทำแท้งในโรงพยาบาล โดยใช้คำว่า “การผ่าตัดไส้ติ่งฉุกเฉิน” แทนการทำแท้ง และ “ประจำเดือนมาไม่ปกติ” แทนขั้นตอนการขยายและการดูดมดลูก

ผลประโยชน์ทางการแพทย์ของแคนาดาผลักดันให้มีการแก้ไขประมวลกฎหมายอาญาเกี่ยวกับการทำแท้ง โดยมาตรา 303 ที่ต่อมาเปลี่ยนเป็นมาตรา 237(1) ห้ามไม่ให้มีการจัดการการทำแท้ง ตลอดจนการบริหารยา เครื่องมือ ฯลฯ ที่ผิดกฎหมายเพื่อจะให้เกิดการทำแท้ง แต่ในปี ค.ศ.1958 ได้มีการแก้ไขโดยลบคำว่า “ผิดกฎหมาย” ออก ส่งผลต่อความกังวลจากแพทย์และทำให้เกิดคำถามว่ามีสถานการณ์ใดบ้างที่สามารถทำแท้งได้อย่างถูกต้องตามกฎหมายเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ในการรักษา ความสับสนนี้เองส่งผลให้แพทย์นั้นมีความสมัครใจที่จะทำแท้งแตกต่างกันไป ส่งผลให้แพทย์จำนวนมากต้องเผชิญกับปัญหาในการทำแท้ง เนติบัณฑิตยสภาแห่งแคนาดา (CBA) และ สมาคมแพทย์แห่งแคนาดา (CMA) จึงเริ่มมองหาทางเลือกที่จะให้ทำแท้งได้อย่างเสรีในช่วงปีทศวรรษ 1960

²⁰ The Best. (2566). *ข้อมูลประเทศแคนาดา* (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <https://thebest-edu.com/studyabroad/canada/canada-general-information/> [2566, 20 พฤษภาคม].

²¹ RSATHAI. (2566). *3 ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการทำแท้ง ยุติการตั้งครรภ์*. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <https://rsathai.org/contents/16759/> [2566, 4 เมษายน].

การทำแท้งนั้นจึงเป็นประเด็นสำคัญในรัฐสภาในปี ค.ศ. 1967 โดยการนำร่างกฎหมายของสมาชิกเอกชน (PMB) 3 ฉบับจากพรรคประชาธิปไตยใหม่ (NPD) และผู้สนับสนุนเสรีนิยม เข้าสู่สภา ร่างกฎหมายเหล่านี้ได้รับการพิจารณาโดยคณะกรรมการสุขภาพและสวัสดิการแห่งชาติของรัฐสภา ซึ่งเป็นผู้ให้คำรับรองสำหรับการเปลี่ยนแปลงประมวลกฎหมายอาญาในภายหลังนั้นให้ใกล้เคียงกับร่างกฎหมายของรัฐบาลที่ตามมาในปี ค.ศ. 1967 แต่ร่างกฎหมายสารพันปี 1967 ซึ่งรวมถึงการแก้ไขมาตรการทำแท้งของประมวลกฎหมายอาญาไม่มีความคืบหน้าเนื่องจากการมีเลือกตั้ง แต่ร่างกฎหมายดังกล่าวได้ถูกนำเสนอใหม่อีกครั้งในปี ค.ศ. 1968 และผ่านสภาในปี ค.ศ. 1969 โดยร่างกฎหมายดังกล่าวได้ขยายความการทำแท้งแบบถูกกฎหมายว่าเป็น “รักษาโรค” เมื่อการตั้งครรภ์ส่งผลต่อชีวิตหรือสุขภาพของผู้หญิง แต่กรณีอื่นยังคงห้ามไม่ให้ทำแท้งอยู่ อย่างไรก็ตาม คำว่า “สุขภาพ” นั้นไม่ได้ถูกนิยามไว้อย่างชัดเจน และทำให้มีการตีความกฎหมายและการเข้าถึงกระบวนการการทำแท้งที่แตกต่างกันไปทั่วประเทศ²²

ในเดือนมกราคมปี ค.ศ. 1988 ศาลฎีกาของแคนาดา ได้ตัดสินให้การทำแท้งนั้นเป็นความผิดอาญาในคดี **R. v. Morgentaler** การตัดสินที่เป็นการเปลี่ยนแปลงนี้ได้กลับกฎหมายปี ค.ศ. 1969 โดยยกเลิกข้อจำกัดการทำแท้งในประมวลกฎหมายอาญาและส่งประเด็นดังกล่าวไปยังรัฐสภาเพื่อร่างกฎหมายใหม่²³ อีกทั้งยังเป็นการขัดต่อรัฐธรรมนูญ โดยกฎหมายถูกมองว่าเป็นการละเมิดมาตรา 7 ของกฎบัตรแห่งสิทธิและเสรีภาพ เพราะเป็นการละเมิดต่อสิทธิของหญิงในเรื่อง “ชีวิต เสรีภาพ และความปลอดภัยของคน”²⁴

รัฐบาลของ Brian Mulroney ได้พยายามตอบสนองต่อคำตัดสินของศาลฎีกาแคนาดา จนในที่สุดก็ได้แนะนำ “ร่างกฎหมาย C-43” พระราชบัญญัติเกี่ยวกับการทำแท้งในเดือนพฤศจิกายน ค.ศ. 1989 ซึ่งที่จำลองโทษจำคุกแพทย์ 2 ปีสำหรับการเตรียมการทำแท้งในขณะที่สุขภาพของหญิงไม่ได้อยู่ในความเสี่ยง²⁵ ร่างกฎหมาย C-43 กลายเป็นข้อห้ามทั่วไปสำหรับการทำแท้งตามประมวลกฎหมายอาญา แต่อนุญาตให้ทำแท้งได้เมื่อได้รับการอนุมัติจากแพทย์ ถ้าการตั้งครรภ์นั้นเป็นอันตรายต่อสุขภาพทางร่างกาย อารมณ์ หรือสุขภาพจิตของหญิงตั้งครรภ์ ร่างกฎหมาย C-43 นี้

²² Rebecca Grace Vachon. (2022). *From Policy Problem to Political Weapon: Managing Canada's Federal Abortion Policy and Politics, 1966-2019*. Thesis, School of Political Studies, Faculty of Social Sciences University of Ottawa. p.13 – 14.

²³ *Ibid*, p. 16.

²⁴ NAF. (2023). *History of Abortion in Canada*. (Online). Available: <https://nafcanada.org/history-abortion-canada/> [2023, April 7]

²⁵ *Ibid*

ผ่านการพิจารณาอย่างหวุดหวิดในสภาในปี ค.ศ. 1990 แต่ก็ถูกปิดตกไปในชั้นวุฒิสภาเพราะได้คะแนนเสียงจำนวนเท่ากันในปี ค.ศ. 1991²⁶ และไม่มีการเสนอร่างกฎหมายใหม่อีก

ในรัฐควิเบก การทำแท้งมี 2 วิธีที่สามารถทำได้²⁷ คือ 1. การทำแท้งด้วยยา สามารถทำได้จนกระทั่งอายุครรภ์ถึง 9 สัปดาห์นับตั้งแต่ประจำเดือนครั้งสุดท้าย และ 2. การทำแท้งแบบหัตถการ (หรือบางครั้งเรียกว่าการผ่าตัด) ซึ่งการจะทำแท้งแบบนี้ขึ้นอยู่กับสุขภาพและความพึงพอใจของตัวหญิงที่ตั้งครรภ์ เพื่อความปลอดภัยสามารถทำได้ตั้งแต่อายุครรภ์ 6 สัปดาห์จนถึง 25 สัปดาห์ โดยนับจากการมีประจำเดือนครั้งสุดท้าย²⁸

ผู้ชายที่มีอายุมากกว่า 14 ปี ไม่จำเป็นต้องขอความยินยอมจากผู้แทนโดยชอบธรรมในการที่จะทำแท้ง การตัดสินใจว่าต้องการที่จะตั้งครรภ์ต่อหรือไม่นั้นเป็นการตัดสินใจของตัววัยรุ่นคนนั้นเอง แต่หากอยู่ในสถานพยาบาลที่ทำแท้งนานกว่า 12 ชั่วโมง จะต้องมีการแจ้งผู้แทนโดยชอบธรรมหรือผู้ปกครองได้ทราบ²⁹ ส่วนผู้ชายที่มีอายุน้อยกว่า 14 ปีนั้น การตัดสินใจที่จะทำแท้งต้องอยู่ภายใต้ความยินยอมจากผู้แทนโดยชอบธรรมหรือผู้ปกครองตามกฎหมาย โดยการตัดสินใจของผู้แทนโดยชอบธรรมหรือผู้ปกครองนั้นต้องคำนึงถึงทางเลือกและประโยชน์ของวัยรุ่นนั้นเป็นสำคัญ ถ้าตัวผู้ชายและผู้แทนโดยชอบธรรมหรือผู้ปกครองมีความเห็นไม่ตรงกัน รัฐควิเบกมี CLSC ที่คอยให้ความช่วยเหลือ และถ้ายังไม่สามารถตกลงกันได้ ศาลจะเป็นผู้ตัดสิน³⁰

CLSC (centre local de services communautaires, local community service centre) หรือศูนย์บริการชุมชนท้องถิ่น เป็นคลินิกและโรงพยาบาลที่ดำเนินการและดูแลโดยรัฐควิเบก โดยให้บริการด้านสุขภาพและสังคมทั่วไป บริการการป้องกันหรือทางการแพทย์แก่ประชาชนในพื้นที่ของตน บริการฟื้นฟูและคืนสภาพ และ กิจกรรมสาธารณสุข ซึ่งประชาชนสามารถค้นหา CLSC ใกล้บ้านได้ที่เว็บไซต์รัฐควิเบก³¹

²⁶ Rebecca Grace Vachon. *Supra*.

²⁷ Québec. (2023). *Information on abortion services*. (Online). Available: <https://www.quebec.ca/en/health/health-system-and-services/service-organization/abortion-services/description> [2023, April 10]

²⁸ Clinique des femmes de l'Outaouais. (2023). *FREQUENTLY ASKED QUESTIONS*. (Online). Available: <http://www.cliniquedesfemmes.com/en/frequently-asked-questions/> [2023, May 13]

²⁹ Éducaloi. (2023). *Abortion For People Under 18*. (Online). Available: <https://educaloi.qc.ca/en/capsules/abortion-for-people-under-18/> [2023, June 1].

³⁰ Québec. (2023). *Access to abortion services*. (Online). Available: <https://www.quebec.ca/en/health/health-system-and-services/service-organization/abortion-services/access-abortion-services#c190116> [2023, April 2]

³¹ Québec. (2023). *Finding a CLSC*. (Online). Available: <https://sante.gouv.qc.ca/en/repertoire-ressources/clsc/> [2023, June 1]

การทำแท้งนั้นของสหพันธรัฐแคนาดา รัฐควิเบกนั้นไม่มีค่าใช้จ่ายสำหรับหญิงที่มีบัตรประกันสุขภาพควิเบก หรือเป็นหญิงที่ได้รับความคุ้มครองจาก Interim Federal Health Program (IFHP) นอกเหนือจาก 2 กรณีนี้จะมีค่าใช้จ่ายซึ่งจะแตกต่างกันออกไปตามอายุครรภ์หรือเงื่อนไขทางการแพทย์³² นอกจากนี้สำหรับบุคคลที่มีเอกสารตรวจคนเข้าเมือง นั้นมีสิทธิได้รับการรักษาพยาบาลในช่วงระยะเวลา 3 เดือน บุคคลผู้ลี้ภัยก็อาจจะมีสิทธิได้รับความคุ้มครองจาก Interim Federal Health Program (IFHP) ได้ และบุคคลต่างรัฐที่มาทำแท้งที่รัฐควิเบก แม้จะเสียค่าใช้จ่ายในการทำแท้งแต่ก็สามารถขอคืนเงินได้โดยติดต่อแผนสุขภาพของรัฐที่ตนอยู่³³

Age of Consent

สหพันธรัฐแคนาดาได้กำหนด age of consent หรืออายุความยินยอมต่อการกระทำทางเพศไว้ที่อายุ 16 ปี แต่ผู้เยาว์จะอายุ 16 ปีแล้วและผู้เยาว์ที่มีอายุ 17 ปีก็ไม่สามารถให้ความยินยอมในการมีเพศสัมพันธ์ได้ในกรณีที่ 1. คู่่อนมีอาชีพที่อยู่ในตำแหน่งที่ไว้วางใจหรือเป็นเจ้าของคน นายคน เช่น ครูอาจารย์ นายจ้าง โค้ช 2. คู่่อนอยู่ในตำแหน่งที่มีหน้าที่ควบคุมเกี่ยวกับการเงิน 3. คู่่อนหาผลประโยชน์ทางเพศจากการมีเพศสัมพันธ์ เช่น การเสนอเงินหรือสิ่งของเพื่อแลกกับการมีเพศสัมพันธ์ ขอให้มีการถ่ายวิดีโอขณะมีเพศสัมพันธ์³⁴

แต่กฎหมายก็ยังให้มีการกำหนดการให้ความยินยอมสำหรับผู้เยาว์อายุ 14 – 15 ปี และ 12 - 13 ปีไว้ด้วย ในกรณีอายุ 14 – 15 ปี กฎหมายยินยอมให้มีเพศสัมพันธ์กับคู่่อนที่มีอายุมากกว่าผู้เยาว์ได้ไม่เกิน 4 ปี เช่น ผู้เยาว์อายุ 14 ปีสามารถให้ความยินยอมมีเพศสัมพันธ์กับผู้เยาว์อายุ 18 ปีได้ แต่ไม่สามารถให้ความยินยอมกับผู้เยาว์อายุ 19 ปีได้ ส่วนกรณีอายุ 12 – 13 ปีกฎหมายยินยอมให้มีเพศสัมพันธ์ได้กับคู่่อนที่มีอายุมากกว่าผู้เยาว์ไม่เกิน 2 ปี เช่น ผู้เยาว์อายุ 12 ปีสามารถให้ความยินยอมมีเพศสัมพันธ์กับผู้เยาว์อายุ 14 ปีได้ แต่ไม่สามารถให้ความยินยอมกับผู้เยาว์อายุ 15 ปีได้ ทั้ง 2 กรณีดังกล่าวก็ไม่สามารถให้ความยินยอมได้หาก 1. คู่่อนมีอาชีพที่อยู่ในตำแหน่งที่ไว้วางใจหรือเป็นเจ้าของคน นายคน เช่น ครูอาจารย์ นายจ้าง โค้ช 2. คู่่อนอยู่ในตำแหน่งที่มีหน้าที่ควบคุมเกี่ยวกับการเงิน 3. คู่่อนหาผลประโยชน์ทางเพศจากการมีเพศสัมพันธ์ เช่น การเสนอเงินหรือสิ่งของเพื่อแลกกับการมีเพศสัมพันธ์ ขอให้มีการถ่ายวิดีโอขณะมีเพศสัมพันธ์ หากมีการยินยอมใน

³² Québec. (2023). *Access to abortion services*. (Online). Available: <https://www.quebec.ca/en/health/health-system-and-services/service-organization/abortion-services/access-abortion-services#c190116> [2023, July 2].

³³ Éducaloi. (2023). *Abortion: Free and Legal Throughout Pregnancy*. (Online). Available: <https://educaloi.qc.ca/en/capsules/abortion/> [2023, July 2]

³⁴ Québec. (2023). *Evaluate the Relationship*. (Online). Available: <https://www.quebec.ca/en/family-and-support-for-individuals/violence/evaluate-relationship#c61978> [2023, May 13]

กรณีดังกล่าวอาจส่งผลให้เกิดการกระทำผิดฐานล่วงละเมิดทางเพศหรือแสวงหาประโยชน์ทางเพศจากเด็กได้ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 150.1 (1), (2), (2.1) (Code criminel (L.R.C. (1985), ch. C-46))³⁵

จากการศึกษาผู้วิจัยพบว่า รัฐควิเบก สหพันธรัฐแคนาดาไม่มีการบัญญัติเรื่องการทำแท้งไว้ในกฎหมายอาญาเหมือนกับราชอาณาจักรไทย แต่มีระเบียบและกฎเกณฑ์ของกระทรวงสาธารณสุข หรือหน่วยงานที่ทำงานเรื่องบริการสุขภาพกำหนดกฎเกณฑ์ และการที่ผู้เยาว์จะตัดสินใจทำแท้งได้ด้วยตนเองโดยที่ไม่ต้องขอความยินยอมจากผู้แทนโดยชอบธรรมหรือผู้ปกครองนั้น จะต้องมียุ 14 ปีขึ้นไป แต่ถ้าอยู่ในสถานบริการการทำแท้งนานกว่า 12 ชั่วโมงจะต้องแจ้งแก่ผู้แทนโดยชอบธรรมหรือผู้ปกครองให้ทราบ ซึ่งอายุที่ต้องขอความยินยอมนี้มีความใกล้เคียงกับ Age of Consent หรือ อายุความยินยอมต่อการกระทำทางเพศที่สหพันธรัฐแคนาดาได้กำหนดไว้ที่ 16 ปี แต่อย่างไรก็ตามสหพันธรัฐได้มีการกำหนด age of consent สำหรับเด็กที่อายุ 12–13 ปี และ 14–15 ปีไว้ด้วยว่าเด็กอายุดังกล่าวสามารถมีเพศสัมพันธ์กรณีใดบ้างที่จะไม่เป็นการผิดกฎหมาย แต่ Age of Consent ทุกช่วงอายุนั้นไม่สามารถให้ความยินยอมในการฉี 1. คู่สมรสที่มีอาชีพที่อยู่ในตำแหน่งที่ไว้วางใจหรือเป็นเจ้าของคนขายคน เช่น ครูอาจารย์ นายจ้าง โค้ช 2. คู่สมรสอยู่ในตำแหน่งที่มีหน้าที่ควบคุมเกี่ยวกับการเงิน 3. คู่สมรสหาผลประโยชน์ทางเพศจากการมีเพศสัมพันธ์ เช่น การเสนอเงินหรือสิ่งของเพื่อแลกกับการมีเพศสัมพันธ์ ขอให้มีการถ่ายวิดีโอขณะมีเพศสัมพันธ์ และสำหรับค่าใช้จ่ายในการทำแท้งของสหพันธรัฐแคนาดา รัฐควิเบกนั้นไม่มีค่าใช้จ่ายสำหรับหญิงที่มีบัตรประกันสุขภาพควิเบก หรือหญิงที่ได้รับควบคุมครองจาก Interim Federal Health Program (IFHP) นอกจากนี้ 2 กรณีนี้จะมีค่าใช้จ่ายโดยจะแตกต่างกันออกไปตามอายุครรภ์หรือเงื่อนไขทางการแพทย์

3.2.2 ราชอาณาจักรสเปน

ในปี ค.ศ. 1985 กฎหมายสเปนอนุญาตให้มีการทำแท้งได้ 3 กรณีเท่านั้น คือ 1. ทำแท้งภายใน 12 สัปดาห์กรณีที่ถูกข่มขืน 2. ทำแท้งภายใน 22 สัปดาห์ กรณีที่เด็กในครรภ์มีแนวโน้มที่จะมีความบกพร่องทางร่างกายหรือจิตใจขั้นรุนแรง และ 3. ทำแท้งโดยไม่จำกัดอายุครรภ์เพื่อสุขภาพร่างกายหรือจิตใจของหญิงตั้งครรภ์ ต่อมาในปี ค.ศ. 2010 มีการบัญญัติ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับที่ 2 พ.ศ. 2553 (Organic law 2-2010) ว่าด้วยสุขภาพทางเพศและการเจริญพันธุ์ และการยุติการตั้งครรภ์โดยสมัครใจ โดยผู้หญิงทุกคนสามารถทำแท้งได้ภายใน 14 สัปดาห์ ตามมาตรา 14³⁶ โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย ระยะเวลาอายุครรภ์การตั้งครรภ์ได้ถูกขยายออกไปเป็นสามารถทำแท้ง

³⁵ *Ibid*

³⁶ Organic Law 2-2010 Article 14. Termination of Pregnancy on Request

ได้จาก 14 สัปดาห์ เป็น 22 สัปดาห์โดยต้องมีเหตุผลทางการแพทย์ซึ่งรวมถึงความเสี่ยงร้ายแรงต่อสุขภาพร่างกายหรือจิตใจของหญิงที่ตั้งครรภ์ ทารกในครรภ์มีอาการผิดปกติหรือบกพร่องอย่างรุนแรง ตรวจพบว่าทารกในครรภ์มีโรคที่ร้ายแรงและรักษาไม่หาย หรือหากทารกในครรภ์มีอาการผิดปกติที่หากคลอดออกมาจะเป็นการยากต่อการใช้ชีวิต ต้องได้รับความยินยอมจากแพทย์เพื่อยุติการตั้งครรภ์ภายใต้สถานการณ์เหล่านี้³⁷ ตามมาตรา 15³⁸

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับที่ 2 พ.ศ. 2553 (Organic law 2-2010) ได้มีการกำหนดเงื่อนไขการทำแท้งไว้ว่าการทำแท้งนั้นจะต้องดำเนินการโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญหรืออยู่ภายใต้การดูแลของแพทย์อีกทั้งยังต้องดำเนินการในสถานพยาบาลของรัฐหรือของเอกชนที่ได้รับการรับรองอีกด้วย แต่การทำแท้งจะให้ได้นั้นก็ต้องได้รับความยินยอมเป็นลายลักษณ์อักษรจากตัวหญิงที่ตั้งครรภ์ หรือผู้รับมอบอำนาจ แล้วแต่กรณี และถ้าเป็นผู้เยาว์ที่มีอายุ 16 ปีขึ้นไป ตัว

Pregnancies may be terminated within the first fourteen weeks of gestation at the request of the pregnant woman, provided the following requirements are met:

- (a) That the pregnant woman is informed of her rights and of available counselling and support

services and assistance, pursuant to articles 17(2) and 17(4) of this Law.

- (b) That at least three days elapse between delivery of the above information and performance

of the procedure.

³⁷ Tori Sparks. (2022). *Abortion Law in Spain, Know Your Rights*. (Online). Available: <https://www.barcelona-metropolitan.com/features/abortion-laws-in-spain-know-your-rights/> [2023, May 10]

³⁸ Organic Law 2-2010 Article 15. Termination on Health Grounds

Exceptionally, a pregnancy may be terminated for medical reasons in any one of the following circumstances:

- (a) Prior to the twenty-second week of pregnancy, if the woman's life or health is in serious risk, as confirmed in advance by a medical specialist not performing or supervising the procedure. Confirmation will not be required in emergency cases of immediately life-threatening risk.

- (b) Prior to the twenty-second week of pregnancy, provided that there is a risk of serious fetal anomalies, as confirmed in advance by two medical specialists not performing or supervising the procedure.

- (c) In case of fetal anomalies incompatible with life as confirmed in advance by a medical specialist not performing or supervising the procedure, or when the fetus is found to suffer from an extremely serious condition that is incurable at the time of diagnosis, as confirmed by a Medical Committee.

ผู้เยาว์สามารถให้ความยินยอมในการทำแท้งเองได้โดยไม่ต้องขอความยินยอมจากผู้แทนโดยชอบธรรมก่อน แต่หากผู้เยาว์ยินยอมที่จะทำแท้งก็ต้องมีการแจ้งการตัดสินใจดังกล่าวให้แก่ตัวแทนที่ได้รับอนุญาต ผู้แทนโดยชอบธรรมหรือผู้ปกครองตามกฎหมายให้ทราบถึงการตัดสินใจของผู้เยาว์ตามมาตรา 13³⁹

แม้ราชอาณาจักรสเปนจะมีกฎหมายที่สามารถให้ทำแท้งได้ แต่ในเขตปกครองตนเอง 5 ใน 17 แคว้นของราชอาณาจักร สเปน ไม่มีโรงพยาบาลของรัฐให้บริการทำแท้ง แต่หญิงยังคงสามารถได้รับบริการการทำแท้งได้ในคลินิกเอกชนที่ได้รับเงินสนับสนุน แต่ในหลายกรณีหญิงต้องเดินทางข้ามรัฐเพื่อทำแท้ง⁴⁰ อีกทั้งแพทย์หลายรายก็ปฏิเสธที่จะทำแท้งให้ ด้วยเหตุผลความเชื่อทางศาสนาคริสต์ นิกายคาทอลิก ที่สามารถค้นพบได้ในพระคัมภีร์ไบเบิลว่า “ชีวิตมนุษย์ผู้บริสุทธิ์นั้นศักดิ์สิทธิ์และลวงละเมิดไม่ได้” ซึ่งตั้งอยู่บนแนวความคิดความเข้าใจที่เกี่ยวกับชีวิตมนุษย์ว่า “พระเจ้าทรงสร้างมนุษย์ตามรูปแบบและภาพลักษณ์ของพระองค์” (เทียบ ปฐมกาล 1:27) “พระองค์ทรงเป็นผู้ปกครองชีวิตมนุษย์ซึ่งเป็นผู้บริสุทธิ์” (เทียบ ปฐมกาล 4:9-15) “พระเจ้าทรงรักมนุษย์มากจนถึงกับส่งองค์พระบุตรลงมาบังเกิด และยอมสิ้นพระชนม์เพื่อมนุษย์” (เทียบ กาลาเทีย 2:20) คำสอนดังกล่าวจึงทำให้สรุปได้ว่า มนุษย์ไม่ได้เป็นเจ้าของชีวิตตนเอง พระเจ้าเป็นเจ้าของแต่เพียงผู้เดียวเท่านั้นที่ทรงเป็นเจ้าของชีวิตมนุษย์ มนุษย์เป็นเพียงผู้ดูแลรักษาชีวิตเท่านั้น การทำลายชีวิตมนุษย์โดยเฉพาะ

³⁹ Organic Law 2-2010 Article 13. Common Requirements

Voluntary termination of pregnancy must meet the following requirements:

First: It must be performed by a medical specialist or under his/her supervision.

Second: It must be performed in an accredited public or private health care facility.

Third: It must be performed with the express written consent of the pregnant woman or her duly authorized representative, as the case may be, pursuant to the provisions in Law 41/2002 on Patient Rights and Medical Records and Information.

Express consent may be dispensed with in the cases contemplated in article 9.2.(b) of the said Law.

Fourth: Women aged 16 and 17 can consent to voluntary termination of pregnancy on their own under provisions applicable to women of legal age.

At least one authorized representative, parent or legal guardian of a woman in this age range will be informed of her decision.

The foregoing will be dispensed with if the concerned minor has compelling reason to believe that notification will lead to clear and present danger of domestic violence, threats, coercion, mistreatment, helplessness or abandonment.

⁴⁰ The New York Times. (2023). *In Spain, Abortions Are Legal, but Many Doctors Refuse to Perform Them*. (Online). Available: <https://www.nytimes.com/2021/09/21/world/europe/spain-abortion-doctors.html> [2023, June 2].

ผู้บริสุทธิจึงไม่เป็นเพียงการฆาตกรรมระหว่างมนุษย์ด้วยกันเองเท่านั้น แต่ยังหมายความถึงการละเมิดพระบัญญัติข้อที่ร้ายแรงของพระเจ้าอีกด้วย⁴¹

สำหรับค่าใช้จ่ายในการทำแท้งของราชอาณาจักรสเปนนั้น หากเป็นการทำแท้งในโรงพยาบาลรัฐจะไม่เสียค่าใช้จ่าย แต่หากเป็นการทำแท้งกับโรงพยาบาลเอกชนจะมีค่าใช้จ่ายโดยอยู่ที่ 300⁴² - 700 ยูโร⁴³

Age of Consent

ในปี ค.ศ. 2013 มีการเปลี่ยนแปลง Age of Consent จาก 13 ปี เป็น 16 ปี โดยการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวนี้ได้รับความเห็นชอบอย่างเป็นทางการเป็นเอกฉันท์ในรัฐสภา ปี ค.ศ. 2009 การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวทำให้ Age of Consent หรืออายุความยินยอมต่อการกระทำทางเพศของราชอาณาจักรสเปนจึงเป็นไปในทิศทางเดียวกับสหราชอาณาจักร รัฐเซีย เนเธอร์แลนด์ และเบลเยียมในทวีปยุโรป⁴⁴

จากการศึกษาผู้วิจัยพบว่า ราชอาณาจักรสเปนมีการกำหนดอายุที่ผู้เยาว์สามารถให้ความยินยอมในการทำแท้งได้โดยตนเองโดยไม่ต้องขอความยินยอมจากผู้แทนโดยชอบธรรมหรือผู้ปกครองไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับที่ 2 พ.ศ. 2553 (Organic law 2-2010) ว่าผู้เยาว์อายุที่มีอายุ 16 ปีขึ้นไปสามารถตัดสินใจทำแท้งได้ด้วยตนเอง ซึ่งเป็นการแก้ไขยกเลิกข้อกำหนดที่แต่ก่อนผู้เยาว์ที่มีอายุ 16 – 17 ปีนั้นยังต้องขอความยินยอมจากผู้แทนโดยชอบธรรมหรือผู้ปกครองในการทำแท้ง ในวันที่ 3 มีนาคม ค.ศ. 2022 ซึ่งเป็นการสอดคล้องกับ Age of Consent หรืออายุความยินยอมต่อการกระทำทางเพศที่ราชอาณาจักรสเปนก็ได้มีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงเช่นเดียวกัน ซึ่งแต่เดิม age of consent ของราชอาณาจักรสเปนกำหนดไว้ที่ 13 ปี แต่ได้มีการเปลี่ยนแปลงในปี ค.ศ. 2009 เป็น 16 ปีเช่นกัน สำหรับค่าใช้จ่ายในการทำแท้ง หากเป็นการทำแท้ง

⁴¹ บาทหลวงเซดซาย เลิศจรเลขา. (2548). *แนวคิดทางศาสนาคริสต์นิกายคาทอลิกเกี่ยวกับการวิจัยทางการแพทย์สมัยใหม่*. กรุงเทพฯ: ศูนย์พันธุวิศวกรรมและเทคโนโลยีชีวภาพแห่งชาติ. หน้า 23 – 24.

⁴² Georgina Diaz. (2021). *Abortion in Spain is Legal – but Inaccessible*. (Online). Available: <https://www.girlsglobe.org/2021/03/17/abortion-in-spain-is-legal-but-inaccessible/> [2023, July 2]

⁴³ Natalie Donback. (2023). *A recent reform was meant to guarantee free abortion in all of Spain. Is it working?* (Online). Available: <https://www.euronews.com/my-europe/2023/05/27/a-recent-reform-is-meant-to-guarantee-free-abortion-in-all-of-spain-has-it> [2023, July 2]

⁴⁴ Stephen Burgen. (2014). *Spain raises age of consent from 13 to 16*. (Online). Available: <https://www.theguardian.com/world/2013/sep/04/spain-raises-age-of-consent> [2023, May 13]

ในโรงพยาบาลรัฐจะไม่เสียค่าใช้จ่าย แต่หากเป็นการทำแท้งกับโรงพยาบาลเอกชนจะมีค่าใช้จ่ายอยู่ที่ 300 - 700 ยูโร

3.2.3 สาธารณรัฐสิงคโปร์

การทำแท้งในสิงคโปร์นั้นถูกกฎหมายมาตั้งแต่ปี ค.ศ. 1970 และเป็นประเทศแรก ๆ ในทวีปเอเชียที่สามารถทำแท้งได้อย่างถูกกฎหมาย การทำแท้งถือเป็นอาชญากรรมที่ต้องรับโทษทางอาญาตามประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ.2414 (Penal Code 1871) มาตรา 312–315 ในกรณีดังต่อไปนี้

1. หญิงยินยอมให้ผู้อื่นทำให้ตนแท้งลูก และหากหญิงอายุครรภ์เกิน 16 สัปดาห์ โดยอายุครรภ์นั้นคำนวณตามมาตรา 4 Termination of Pregnancy Act 1974 ต้องระวางโทษเพิ่มขึ้น⁴⁵
2. หากเป็นกรณีผู้ใดทำให้หญิงแท้งโดยหญิงไม่ยินยอม ไม่ว่าจะหญิงจะอายุครรภ์เกิน 16 สัปดาห์หรือไม่⁴⁶
3. หากเป็นกรณีผู้อื่นทำให้หญิงแท้งบุตรและหญิงนั้นถึงแก่ความตาย⁴⁷
4. หากเป็นกรณีทำลายชีวิตเด็กที่สามารถจะเกิดมาได้โดยมีเจตนาทำให้เด็กเสียชีวิตก่อนที่เด็กจะคลอดออกมาจากท้องแม่หรือการกระทำเช่นนั้นทำให้เด็กถึงแก่ความตายหลังจากเด็กคลอดออกมาเว้นแต่เป็นการกระทำที่จำเป็นเพื่อรักษาชีวิตหญิงตั้งครรภ์⁴⁸

⁴⁵ Penal Code 1871 Section 312. Subject to the provisions of the Termination of Pregnancy Act 1974, whoever voluntarily causes a woman with child to miscarry, shall be punished with imprisonment for a term which may extend to 3 years, or with fine, or with both; and if the woman's pregnancy is of more than 16 weeks' duration as calculated in accordance with section 4 of that Act, shall be punished with imprisonment for a term which may extend to 7 years, and shall also be liable to fine.

⁴⁶ Penal Code 1871 Section 313. Whoever commits the offence defined in section 312, without the consent of the woman, whether the woman's pregnancy is of more than 16 weeks' duration or not as mentioned in that section, shall be punished with imprisonment for life, or with imprisonment for a term which may extend to 10 years, and shall, if he is not sentenced to imprisonment for life, also be liable to fine.

⁴⁷ Penal Code 1871 Section 314 Subject to the provisions of the Termination of Pregnancy Act 1974, whoever with intent to cause the miscarriage of a woman with child does any act which causes the death of such woman, shall be punished with imprisonment for a term which may extend to 10 years, and shall also be liable to fine; and if the act is done without the consent of the woman, shall be punished either with imprisonment for life, or with the punishment above-mentioned.

⁴⁸ Penal Code 1871 Section 315—(1) Subject to the provisions of the Termination of Pregnancy Act 1974, whoever, with intent to destroy the life of a child capable of being born alive, by any intentional act causes a child

โดยทั้ง 4 กรณีนี้ต้องอยู่ภายใต้บังคับพระราชบัญญัติยุติการตั้งครรภ์ พ.ศ. 2517 (Termination of Pregnancy Act 1974) ที่เป็นการทำแท้งที่ได้รับอนุญาตที่จะต้องทำด้วยเจตนาดี เพื่อรักษาชีวิตหรือปกป้องสุขภาพของหญิงมีครรภ์

เดิมทีก่อนจะมีพระราชบัญญัติยุติการตั้งครรภ์ พ.ศ. 2517 (Termination of Pregnancy Act 1974) ได้มีการบัญญัติพระราชบัญญัติการทำแท้ง พ.ศ.2512 (Abortion Act 1969) ที่ให้ผลบังคับ 4 ปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัติมีการบังคับใช้ โดยพระราชบัญญัติฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อปกป้องสุขภาพของหญิง โดยอนุญาตให้ทำแท้งด้วยเหตุผลทางการแพทย์ เพื่อให้ได้ลักษณะทางพันธุกรรมที่ดีขึ้น ให้ถูกต้องตามกฎหมาย และมีเหตุผลทางเศรษฐกิจและสังคม โดยก่อนทำแท้งหญิงจะต้องได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการ Termination of Pregnancy Authorization ซึ่งมีกรรมการ 11 คน แต่อาจอนุญาตให้แพทย์ทำแท้งได้โดยไม่ต้องขออนุญาตจากคณะกรรมการ ถ้าได้ปรึกษากับแพทย์อีกหนึ่งคน ซึ่งแพทย์ทั้งสองคนเห็นตรงกันว่าหากตั้งครรภ์ต่อไปจะเป็นการเสี่ยงต่อชีวิตของหญิงเป็นอย่างมากหรือหญิงอาจได้รับอันตรายร้ายแรงต่อสุขภาพทางกายหรือจิตใจ แต่กรณีนี้ต้องแจ้งการทำแท้งต่อคณะกรรมการภายใน 2 สัปดาห์ ซึ่งคณะกรรมการจะอนุญาตให้มีการทำแท้งได้ตามเงื่อนไขต่อไปนี้

1. เมื่อการตั้งครรภ์จะมีอันตรายร้ายแรงต่อชีวิต สุขภาพทางกายและทางจิตของมารดา
2. เมื่อสภาพแวดล้อมของมารดาจะแย่งลงในขณะคลอดหรือในอนาคต
3. เมื่อเหตุผลที่เชื่อถือได้ว่าเด็กที่เกิดมาจะมีความพิการอย่างร้ายแรงทางร่างกายหรือทางจิตใจ
4. เมื่อการตั้งครรภ์เป็นผลจากการถูกข่มขืนหรือเป็นการตั้งครรภ์กับผู้ร่วมสายโลหิตหรือกับคนวิกลจริตหรือคนปัญญาอ่อน

ทั้งนี้ในพระราชบัญญัติฉบับนี้ได้บัญญัติถึงความยินยอมของหญิงที่จะทำแท้งไว้ด้วย โดยหญิงที่จะทำแท้งนั้นต้องให้ความยินยอมเป็นลายลักษณ์อักษร ในกรณีที่หญิงอายุเกิน 18 ปี สามารถให้ความยินยอมได้ด้วยตนเองโดยไม่ต้องขอความยินยอมจากผู้แทนโดยชอบธรรม หรือ

to die before it has an existence independent of its mother or by such act causes the child to die after its birth, shall, unless such act is immediately necessary to save the life of the mother, be punished with imprisonment for a term not exceeding 10 years, or with fine, or with both.

(2) For the purposes of this section, evidence that a woman had at any material time been pregnant for a period of 28 weeks or more shall be prima facie evidence that she was at that time pregnant of a child capable of being born alive.

ผู้ปกครอง หากเป็นกรณีหญิงอายุต่ำกว่า 18 ปี ไม่มีผู้แทนโดยชอบธรรมหรือผู้ปกครองให้ความยินยอมในการทำแท้ง คณะกรรมการ Termination of Pregnancy Authorization สามารถให้ความยินยอมแทนได้ กรณีหญิงที่จะทำแท้งเป็นคนวิกลหรือจิตใจอ่อนแอจนไม่สามารถให้ความยินยอมเองได้⁴⁹ คณะกรรมการ Termination of Pregnancy Authorization ก็สามารเป็นผู้ตัดสินใจแทนได้ ต่อมามีการแก้ไขพระราชบัญญัติดังกล่าวในปี ค.ศ. 1970 จนถึงพระราชบัญญัติการแท้ง พ.ศ. 2517 (Abortion Act 1974) ที่มีการบัญญัติให้ยกเลิกพระราชบัญญัติที่มีการแก้ไขปี ค.ศ. 1970 และมีการเปลี่ยนชื่อจากพระราชบัญญัติการแท้งเป็นพระราชบัญญัติยุติการตั้งครรภ์ในปี ค.ศ. 1985 ดังนั้นจึงไม่มีกฎหมายกำหนดอายุหญิงผู้เยาว์ว่าต้องได้รับความยินยอมจากผู้แทนโดยชอบธรรมหรือผู้ปกครองหรือคณะกรรมการ Termination of Pregnancy Authorization อีกต่อไป แต่สำหรับผู้เยาว์อายุ 14 – 16 ปีที่ต้องการจะทำแท้งก็ควรได้รับคำปรึกษาจากศูนย์ให้คำปรึกษาคณะกรรมกรส่งเสริมสุขภาพและได้รับอนุญาตพิเศษจากศูนย์ดังกล่าวก่อนที่จะทำแท้ง⁵⁰

การทำแท้งตามพระราชบัญญัติยุติการตั้งครรภ์ พ.ศ. 2517 (Termination of Pregnancy Act 1974) เป็นการแท้งเพื่อรักษาชีวิตหรือปกป้องสุขภาพของหญิงมีครรภ์โดยแพทย์ที่ได้รับอนุญาต โดยมาตรา 4⁵¹ ได้มีการกำหนดไม่ให้ทำแท้งหากอายุครรภ์เกิน 24 สัปดาห์ เว้นแต่

⁴⁹ สิริพร รุ่งรัตน์รัชชัย. (2557). *การทำแท้ง : ศึกษาปัญหาทางกฎหมายกรณีที่มีการดามีปัญหาทางจิต*. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์, คณะนิติศาสตร์ปริธี พนมยงค์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต. หน้า 86-87.

⁵⁰ SINGAPORE LEGAL ADVICE. (2021). *Teenage Pregnancy and Rights of Teen Parents in Singapore* (Online). Available: <https://singaporelegaladvice.com/law-articles/teenage-pregnancy-teen-parents-singapore/> [2023, May 5].

⁵¹ Termination of Pregnancy Act 1974 Section 4—(1) No treatment to terminate pregnancy may be carried out

(a) if the pregnancy is of more than 24 weeks' duration, unless the treatment is immediately necessary to save the life or to prevent grave permanent injury to the physical or mental health of the pregnant woman; or

(b) if the pregnancy is of more than 16 weeks' duration but less than 24 weeks' duration, unless the treatment is carried out by an authorised medical practitioner who —

(i) is in possession of the prescribed surgical or obstetric qualifications; or

(ii) has acquired special skill in such treatment either in practice or by virtue of holding an appointment in an approved institution over the prescribed period.

(2) For the purposes of subsection (1), the duration of the pregnancy is calculated from the first day of the last normal menstruation of the pregnant woman to the end of the 24th week or to the end of any week between the 16th and the 24th week (as the case may be) or the duration of the pregnancy may be ascertained by clinical examination.

จะเป็นการทำแท้งเพื่อการรักษาที่มีความจำเป็นจะต้องทำแท้งในทันทีเพื่อรักษาชีวิตหรือเพื่อป้องกันการบาดเจ็บอย่างร้ายแรงที่ส่งผลต่อสุขภาพร่างกายหรือจิตใจของหญิงตั้งครรภ์ หรือไม่ให้ทำแท้งเพื่อการรักษาขณะที่อายุครรภ์เกิน 16 สัปดาห์ แต่ยังไม่เกิน 24 สัปดาห์ เว้นแต่เป็นการทำแท้งที่ดำเนินการโดยแพทย์ที่ได้รับอนุญาตซึ่งมีคุณสมบัติทางศัลยศาสตร์หรือสูติศาสตร์ตามที่กำหนด หรือได้รับทักษะพิเศษในการรักษาดังกล่าวไม่ว่าจะในทางปฏิบัติหรือโดยการแต่งตั้งในสถาบันที่ได้รับอนุมัติตามระยะเวลาที่กำหนด

นอกจากนี้หากเป็นการทำแท้งเพื่อรักษาแล้ว **Termination of Pregnancy Act 1974 มาตรา 3 (3)**⁵² ได้กำหนดบุคคลที่สามารถทำแท้งเพื่อการรักษาไว้ 4 ประเภท คือ 1. พลเมืองสิงคโปร์หรือภรรยาพลเมืองสิงคโปร์ 2. ผู้ถือหรือภรรยาของผู้ถือใบอนุญาตทำงานซึ่งออกภายใต้พระราชบัญญัติการจ้างงานคนต่างด้าว (Employment of Foreign Manpower Act) 3. เป็นผู้อาศัยอยู่ในสิงคโปร์เป็นระยะเวลาอย่างน้อย 4 เดือนก่อนวันที่จะทำแท้ง และ 4. บุคคลที่อยู่ในสถานการณ์พิเศษ เช่น เมื่อจำเป็นต้องทำแท้งเพื่อรักษาชีวิตหญิงตั้งครรภ์ แต่การทำแท้งเพื่อรักษาตามอนุมาตรานี้ไม่ใช่กับการรักษาเพื่อทำแท้งทันทีเพื่อช่วยชีวิตหญิง

ในการทำแท้งนั้น หญิงจะต้องทำแท้งที่คลินิกที่ได้รับอนุญาต และต้องได้รับคำปรึกษาก่อนที่จะทำแท้งโดยเฉพาะหญิงที่มีอายุต่ำกว่า 16 ปี ยกเว้นกรณีที่ถูกข่มขืน และเมื่อหากได้รับคำปรึกษาแล้วยังต้องการที่จะทำแท้งต่อจะต้องรอสัปดาห์อย่างน้อย 48 ชั่วโมง⁵³ แต่ทั้งนี้แพทย์และบุคลากรทางการแพทย์อื่น ๆ สามารถที่จะปฏิเสธที่จะทำแท้งให้ได้ ไม่ผูกพันตามสัญญา

⁵² Termination of Pregnancy Act 1974 Section 3— (3) No treatment to terminate pregnancy may be carried out by an authorised medical practitioner unless the pregnant woman —

(a) is a citizen of Singapore or is the wife of a citizen of Singapore;

(b) is the holder, or is the wife of a holder, of a work pass issued under the Employment of Foreign Manpower Act 1990; or

(c) has been resident in Singapore for a period of at least 4 months immediately preceding the date on which the treatment is to be carried out,

but this subsection does not apply to any treatment to terminate pregnancy which is immediately necessary to save the life of the pregnant woman.

⁵³ SINGAPRE LEGAL ADVICE. (2018). *Termination of Pregnancy: Is Abortion Legal in Singapore?* (Online). Available: <https://singaporelegaladvice.com/law-articles/what-are-singapores-laws-on-abortion/> [2023, June 2].

กฎหมายหรือหน้าที่ตามกฎหมาย หากมีการคัดค้านที่สมเหตุสมผล⁵⁴ เว้นแต่กรณีที่ทำแท้งเพื่อการรักษาชีวิตหรือปกป้องสุขภาพของหญิง แพทย์และบุคลากรทางการแพทย์ไม่มีสิทธิที่จะปฏิเสธการทำแท้งได้⁵⁵

การทำแท้งในสาธารณรัฐสิงคโปร์นั้นมีการใช้จ่ายในการทำแท้งอยู่ที่ 800 – 5,000 ดอลลาร์สิงคโปร์ ขึ้นอยู่กับขั้นตอนกระบวนการดำเนินการทำแท้งของแต่ละโรงพยาบาล แต่ละคลินิก แต่ก็สามารถใช้ MediSave⁵⁶ ในการลดค่าใช้จ่ายดังกล่าวได้⁵⁷

Age of Consent

สาธารณรัฐสิงคโปร์มี Age of Consent หรืออายุความยินยอมต่อการกระทำทางเพศอยู่ที่ 16 ปี ตามประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. 2414 (Penal Code 1871) มาตรา 376A

จากการศึกษาผู้วิจัยพบว่า สาธารณรัฐสิงคโปร์นั้นแต่เดิมมีการกำหนดไว้ว่า ผู้เยาว์ที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปีที่จะทำแท้งจะต้องขอความยินยอมจากผู้แทนโดยชอบธรรมหรือผู้ปกครองไว้ในพระราชบัญญัติการทำแท้ง พ.ศ. 2512 (Abortion Act 1969) แต่ต่อมามีการยกเลิกพระราชบัญญัติดังกล่าวและเปลี่ยนชื่อเป็นพระราชบัญญัติยุติการตั้งครรภ์ พ.ศ. 2517 (Termination of Pregnancy Act 1974) ทำให้ข้อกำหนดนั้นยกเลิกไปด้วย สาธารณรัฐสิงคโปร์จึงไม่มีการกำหนดอายุของผู้เยาว์ที่จะต้องขอความยินยอมจากผู้แทนโดยชอบธรรมหรือผู้ปกครองในการทำแท้ง กล่าวคือ ผู้เยาว์ที่จะ

⁵⁴ Termination of Pregnancy Act 1974 Section 6 — (1) Subject to subsection (3), no person is under any duty, whether by contract or by any statutory or legal requirement, to participate in any treatment to terminate pregnancy authorised by this Act to which the person has a conscientious objection.

(2) In any legal proceedings the burden of proof of conscientious objection mentioned in subsection (1) rests on the person claiming to rely on it and that burden may be discharged by that person testifying on oath or affirmation that he or she has a conscientious objection to participating in any treatment to terminate pregnancy.

(3) Nothing in subsection (1) affects any duty to participate in any treatment which is immediately necessary to save the life or to prevent grave permanent injury to the physical or mental health of a pregnant woman.

⁵⁵ SINGAPORE LEGAL ADVICE. (2018). *Termination of Pregnancy: Is Abortion Legal in Singapore?* (Online). Available: <https://singaporelegaladvice.com/law-articles/what-are-singapores-laws-on-abortion/> [2023, June 2].

⁵⁶ MediSave เป็นโครงการการออมเงินค่ารักษาพยาบาลระดับชาติที่ช่วยจัดสรรรายได้ส่วนหนึ่งเพื่อตอบสนองความต้องการด้านการรักษาพยาบาล เช่น จ่ายค่ารักษาตัวในโรงพยาบาล การผ่าตัด ค่าใช้จ่ายผู้ป่วยนอกบางรายการ รวมถึงการรักษาพยาบาลสำหรับผู้สูงอายุ

⁵⁷ AWARE. (2023). *ABORTION*. (Online). Available: <https://www.aware.org.sg/information/abortion/> [2023, July 2].

ทำแท้งสามารถตัดสินใจทำแท้งได้ด้วยตนเองโดยไม่ต้องขอความยินยอมจากผู้แทนโดยชอบธรรม หรือผู้ปกครอง แต่ผู้เยาว์ที่มีอายุ 14–16 ปี จึงไม่เป็นการสอดคล้องกับ Age of Consent หรืออายุ ความยินยอมต่อการกระทำทางเพศที่สาธารณรัฐสิงคโปร์กำหนดไว้ที่ 16 ปี ควรได้รับคำปรึกษาจาก ศูนย์ให้คำปรึกษาคณะกรรมการส่งเสริมสุขภาพและได้รับอนุญาตพิเศษจากศูนย์ดังกล่าวก่อนที่จะ ทำแท้ง สำหรับค่าใช้จ่ายในการทำแท้ง สาธารณรัฐสิงคโปร์นั้นมีค่าใช้จ่ายในการทำแท้งอยู่ที่ 800– 5,000 ดอลลาร์สิงคโปร์ ขึ้นอยู่กับขั้นตอนกระบวนการการดำเนินการทำแท้งของแต่ละโรงพยาบาล แต่ละคลินิก แต่ทั้งนี้ก็สามารถใช้ MediSave ที่เป็นโครงการการออมเงินค่ารักษาพยาบาลระดับชาติ ที่ช่วยจัดสรรรายได้ส่วนหนึ่งเพื่อตอบสนองความต้องการด้านการรักษาพยาบาล เช่น จ่ายค่ารักษา ตัวในโรงพยาบาล การผ่าตัด ค่าใช้จ่ายผู้ป่วยนอกบางรายการ รวมถึงการรักษาพยาบาลในผู้สูงวัยใน การลดค่าใช้จ่ายดังกล่าวได้

ตารางเปรียบเทียบกฎหมายเกี่ยวกับการทำแท้งของแต่ละประเทศ

ประเทศ	กฎหมายที่เกี่ยวข้อง	อายุครรภ์การทำแท้ง	Age of consent	อายุที่สามารถทำแท้งได้โดยไม่ต้องได้รับความยินยอม	ความต้องการผู้เยาว์ขัดกับความยินยอมของผู้แทนโดยชอบธรรม
ราชอาณาจักรไทย	<ul style="list-style-type: none"> พระราชบัญญัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น พ.ศ. 2559 ประมวลกฎหมายอาญา กฎกระทรวงกำหนดประเภทของสถานบริการและการดำเนินการของสถานบริการในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น พ.ศ. 2562 	<ul style="list-style-type: none"> อายุครรภ์ไม่เกิน 12 สัปดาห์ อายุครรภ์เกิน 12 สัปดาห์ แต่ไม่เกิน 20 สัปดาห์ ยืนยันที่จะทำแท้งหลังจากการตรวจและรับคำปรึกษาทางเลือกจากผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมและผู้ประกอบวิชาชีพอื่น 	15 ปี	ตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป	-

ประเทศ	กฎหมายที่เกี่ยวข้อง	อายุครุกรรมการทำแท้ง	Age of consent	อายุที่สามารถทำแท้งได้โดยไม่ต้องได้รับความยินยอม	ความต้องการผู้เยาว์ขัดกับความยินยอมของผู้แทนโดยชอบธรรม
สหพันธรัฐแคนาดา รัฐควิเบก	-	<ul style="list-style-type: none"> • 9 สัปดาห์นับตั้งแต่ประจำเดือนครั้งสุดท้ายสำหรับการทำแท้งด้วยยา • ตั้งแต่อายุครรภ์ 6 สัปดาห์จนถึง 25 สัปดาห์ โดยนับจากการมีประจำเดือนครั้งสุดท้ายสำหรับการทำแท้งแบบหัตถการหรือการผ่าตัด 	16 ปี	ตั้งแต่ 14 ปีขึ้นไป	CLSC ให้ความช่วยเหลือก่อน ถ้ายังไม่สามารถตกลงกันได้ ศาลจะเป็นผู้ตัดสิน

ประเทศ	กฎหมายที่เกี่ยวข้อง	อายุครรภ์การทำแท้ง	Age of consent	อายุที่สามารถทำแท้งได้โดยไม่ต้องได้รับความยินยอม	ความต้องการผู้เยาว์ขัดกับความยินยอมของผู้แทนโดยชอบธรรม
ราชอาณาจักรสเปน	Organic Law 2-2010	ไม่เกิน 22 สัปดาห์	16 ปี	ตั้งแต่ 16 ปีขึ้นไป	-
สาธารณรัฐสิงคโปร์	<ul style="list-style-type: none"> Termination of Pregnancy Act 1974 Penal Code 1871 	<ul style="list-style-type: none"> ไม่เกิน 16 สัปดาห์ ไม่เกิน 24 สัปดาห์ เว้นแต่กรณีทำแท้งเพื่อรักษาชีวิตหรือปกป้องสุขภาพของหญิง 	16 ปี	ไม่มีกำหนดอายุ แต่ผู้เยาว์อายุ 14 - 16 ปี ต้องได้รับคำปรึกษาจากศูนย์ให้คำปรึกษาคณะกรรมการส่งเสริมสุขภาพและได้รับอนุญาตพิเศษจากศูนย์ดังกล่าวก่อนที่จะทำแท้ง	-